

Nr 233.

Ankom till riksdagens kansli den 21 juni 1946 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom.

(1:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under tredje huvudtiteln (punkt 27) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom för budgetåret 1946/47 beräkna ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 277, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 17 maj 1946, föreslagit riksdagen att till Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom för budgetåret 1946/47 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

I 3 § lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom (nr 520) stadgas, att — därest egendom jämlikt nämnda lag skall återställas — den som åtkommit egendomen genom godtrosvärv äger att av allmänna medel erhålla ersättning därför med belopp, som med hänsyn till vad han utgivit för egendomen finnes skäligt, ävensom gottgörelse för vad han fått vidkännas för att tillvarataga sin rätt.

Frågor om återställande och om ersättning prövas av restitutionsnämnden.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i prop. 1945: 329 gjorda förslag har riksdagen under tredje huvudtiteln till ersättningar av ifrågavarande slag för budgetåret 1945/46 anvisat förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Lagen, som enligt promulgationsbestämmelserna skulle gälla till den 30 juni 1946, har den 17 maj 1946 efter föredragning av chefen för justitiedepartementet beslutad proposition, nr 276, föreslagits skola äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1947.

Departementschefen har nu till prövning upptagit fråga om anslag för budgetåret 1946/47 till ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom.

Departementschefen har ansett anslaget liksom hittills böra anvisas under tredje huvudtiteln samt upptagas såsom förslagsanslag. I detta samman-

hang har departementschefen erinrat om att dåvarande chefen för justitie-departementet vid remiss till lagrådet av förslag till lagen framhöll, att det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att i förhållande till vederbörande ockupationsmakt tillvarata möjligheterna att erhålla gottgörelse för de utgifter, som åsamkas kronan genom utbetalande av ifrågavarande ersättningar.

Möjligheten att beräkna storleken av erforderligt anslagsbelopp är, framhåller departementschefen, knappast större nu än vid tiden för statsverkspropositionens framläggande. Flyktkapitalbyrån, som har att mottaga ansökningar om återställande av egendom, har under hand meddelat följande. Hittills ha endast tre ansökningar överlämnats av flyktkapitalbyrån till restitutionsnämnden. Av ansökningarna ha två bifallits. Endast i det ena ärendet har anspråk på ersättning framställt och då med ett mindre belopp. Restitutionsnämnden har emellertid lämnat ersättningsanspråket utan bifall. Den tredje ansökningen har ännu icke slutbehandlats av restitutionsnämnden. Därest denna ansökan skulle bifallas, kommer anspråk på ersättning med ett belopp av 3 500 kronor att framställas. Vid bifall av ett par till flyktkapitalbyrån ingivna men till restitutionsnämnden ännu icke överlämnade ansökningar är det möjligt att anspråk på ersättning med ett belopp av några tusen kronor komma att framställas. Det kan anses sannolikt, att antalet ansökningar kommer att under nästa budgetår stiga. Även om så sker, lär emellertid — såvitt nu kan bedömas — det sammanlagda beloppet av de ersättningar, som under samma år kunna komma att utgå, icke uppgå till 100 000 kronor.

Vid beräkning av anslaget för löpande budgetår var det icke möjligt, framhåller departementschefen, att bedöma i hur stor utsträckning sådan egendom, som i lagen avses, förts till Sverige. Att så skett i långt mindre utsträckning än vid lagens antagande förutsetts torde emellertid numera få anses uppenbart. Det ringa antalet ansökningar om återställande kan emellertid även tänkas bero därpå, att förhållandena i de förut ockuperade länderna hittills gjort det svårt för vederbörande rättsinnehavare att företaga efterforskningar rörande sin egendom.

Det kan därjämte framhållas, att kretsen av eventuellt ersättningsberättigade är begränsad såtillvida att — såsom lagrådet framhöll i sitt yttrande över förslaget till lagen — rätt till ersättning icke förefinnes, därest giltigheten av innehavarens åtkomst skall bedömas enligt utländsk lag och han enligt den lagen är skyldig att utgiva egendomen till rätte innehavaren utan lösen, ändå att den åtkommit i god tro.

Ett avsevärt lägre belopp än det för innevarande budgetår anvisade bör enligt departementschefen med hänsyn till föreliggande omständigheter anses tillräckligt i förevarande avseende för nästkommande budgetår. I jämförelse med det förut anvisade beloppet kan, fortsätter departementschefen, det i statsverkspropositionen förordade beloppet av 100 000 kronor synas väl lågt, särskilt när vid beräkning av sistnämnda belopp fråga icke uppkommit om lagens fortsatta giltighet. Även om det icke får anses uteslutet, att anspråk kunna komma att framställas på ersättning för egendom av mer

betydande värde än hittills synes hava varit fråga om, torde emellertid enligt departementschefens mening anledning för närvarande icke föreligga antaga att ett anslag å dylikt belopp skall behöva överskridas.

Utskottet får erinra, att första lagutskottet tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition nr 276, varigenom lagen den 29 juni 1945 om återställande av viss från ockuperat land härrörande egendom skulle erhålla fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1947. Anslag torde böra anvisas för bestridande av de ytterligare kostnader, som av lagstiftningen föranledas under nästa budgetår. Det är givetvis icke möjligt att annat än approximativt beräkna för ändamålet erforderligt anslagsbelopp. Vad Kungl. Maj:t därvidlag föreslagit synes utskottet böra godtagas.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ersättningar för viss från ockuperat land härrörande egendom* för budgetåret 1946/47 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

Stockholm den 21 juni 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Grünebo, Larsson, Bäckström, Karl Andersson, Heiding, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Berling* och fröken *Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Ward, Falla, Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Wallentheim, Pettersson* i Dahl, *Thapper, Onsjö* och *Birke*.
